

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijače velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Še idrijske stvari.

V štev. 191. „Slovenskega Naroda“ od 21. avgusta t. l. sem obljubil, da v kratkem obelodanim nadaljevanje svojega odgovora na J. Onderkov zagovor v št. 176 „Slovenskega Naroda“ od 2. avgusta t. l.

Ker sem mej tem popolnem okreval in mi je tudi na tem veliko ležeče, da J. Onderku prej ko prej dam priliko, mi zopet odgovoriti, če ga je volja, ali če ima pogum, zato naj pričnem danes tam, kjer sem zadnjič prenehal.

Da bi J. Onderka opravičil svoje postopanje, da se je sto in sto voz zemlje sè stavbenega prostora za novo šolo brezmiselno odpeljalo in vsulo v Idrijo, čeravno bi bil moral on kot mestni odbornik dobro vedeti, da se mora prostor na novem pokopališču napolniti in vzvišati z zemljo, kar je potem mestnej blagajnici nepotrebne stroške prouzročilo — mi on širokoustno „izjavlja“, da je zidanje nove šole v imenu rudniškega ravnateljstva in ne za občino nadzoroval in vodil, da je torej moral imeti pred očmi interese erarne, ne pa občinske, da je moral torej pustiti prst odvažati na kraj, kjer je bilo najbližje, in sicer v Idrijo, ker bi odpeljavanje zemlje na pokopališče večje stroške prouzročilo.

Kdor ne pozna idrijskih razmer, temu bi znal ta „sladek“ in prav „miren“ zagovor J. Onderkov imponirati. Pri govoru o „taksah“, katere si je nepostavno dal zaračunjevati, skrivaj se je za plašč „tehničnega večšega poverjenika“ — sedaj trdi, da je „vodil in nadzoroval“ zidanje v imenu c. kr. rud. ravnateljstva, kakor da bi mi ne vedeli, koliko velja njegova beseda pri g. Lipoldu — kaj tacega se lahko v „zagovoru“ natveze na nos le ónemu, ki ne vé, da teče Idrija ravno tik pokopališča, in kateremu nij znano, da je treba samo par korakov in človek je z mostu, koder je J. Onderka prst v Idrijo izsipati pustil, na pokopališči.

In če je J. Onderka v resnici bil tako vesten uradnik, da mu je tako silno ležal interes države pri srcu, zidavši novo šolo, če je istinito s tako ekonomično roko vodil zidanje — zakaj nij on, kot tako izboren ekonom, kakršnega se mora, ker ga drug ne, sam popisovati pred svetom, imel isti čas kot mestni odbornik in kot tehnični večši poverjenik takratnega župana, enakega interesa tudi za mestno občino, kar bi se bilo po vsem lahko zgodilo, ne da bi le za las iz očí pustil erarni interes — zakaj nij on svetoval mestnemu odboru, ali pa vsaj županu, „s katerim sta bila, kakor znano vedno skupaj“, naj se pusti óni, za pokopavanje mrtvih nepristojni terén z nova prekopati in razmetati, potem pa naj mestna blagajnica povrne eraru stroške

za tisti pot z mostu čez Idrijo za par korakov daljši prevoz prsti na pokopališče, ako uže erar, ki ima tudi poseben glas v mestnem odboru, ne bi bil hotel tega zastoj storiti, — kar bi se bilo pa gotovo zgodilo, ko bi bil le J. Onderka, kot nadzornik nove šole in kot mestni odbornik ter tehnični večši poverjenik takratnega župana, c. kr. rudarskemu ravnateljstvu kaj tacega svetoval.

J. Onderka bil je mestni odbornik in kot tak bi bil moral porabiti vsako priliko, da bi mestu koristil, kot tak bi bil on v svojej lastnosti, kot tehnični večši poverjenik županov, na kar je posebno ponosen, moral župana opozoriti na vsako priliko, kjer bi se lahko mestnej blagajnici kaj prihranilo; in če J. Onderka tega storil nij, če se on ne zmeni za interese mestne, celo takrat ne, ko bi brez vsake najmanjše erarne škode mestu veliko, veliko koristiti mogel, — no, reči se mora, ali je treba dvomiti nad dotičnimi lastnostmi „tehničnega večšega poverjenika“ — ali pa mož zlovoljno ne spolnuje dolžnosti mestnega odbornika — in če je J. Onderka tak — ali nij opravičeno zopet vprašanje, je-li on vreden zaupanja volilcev, da óni kar brez glave plešejo, kakor jim on po svojem renegatskem posluhu žvižga.

Ako pogledamo, kako J. Onderka odgovarja na mojo trditev zastran 8000 gld., katere je g. Anton Kavčič uže takrat obstoječej idrijske bolnici zapustil, sprevidimo lahko takoj, da je on pristaš tistih ljudi, ki hočejo ta denar dobiti za bratovščino in ga izmuzniti mestu, kajti on odločno trdi, da nij bilo v Idriji druge bolnice, kakor óna rudarske bratovščine. Znano pak je, da je takrat, ko je g. Anton Kavčič umrl, ta idrijska (mestna) bolnica eksistirala. In iz besed blagega ranjega samih se ne more nič drugega sklepati, nego da je g. A. K. imel **mestno** bolnico pred očmi, dokazano je pa tudi, da je bil mož sam v tej bolnici, ob priliki, ko je svojega v Idriji v pokoju živečega ter v tej hiši stanujočega brata obiskal, in da je uže takrat znosno podpiral bolnike v mestnej bolnici.

In če J. Onderka sedaj smelo govori o nekem svojem posredovanju, „da naj ta kapital ne upravlja jedino društvo zadruga, ampak poseben odbor, ki naj obstoji iz členov bratovskega društva in občinskih odbornikov“, moram to odločno zavreči, kajti v nobenem zapisniku se ne nahaja niti besedice o kakem Onderkovem posredovanju, in če je J. Onderka vendar le tako aroganten, da kaj tacega trdi, mu moram pa jaz na vsa usta povedati, da je v tem smislu, kakor si ga J. Onderka za svojega izreka, neki drug g. odbornik posredoval ali prav za prav predlog stavil, a večina takratnih mestnih odbornikov njegovega predloga še v protokol nij hotela

sprejeti, zaradi tega je on tudi nejevoljen sejo zapustil, in od tod pride, da danes nij duha niti sluha o tistem „posredovanju“ v zapisniku.

Mar méni J. Onderka, da smo mi res tako lehkoverni, da bi bila v stanu njegova beseda nas prepričati, da je delal za mesto, in s tem svojim početjem se postavil v protislovje z g. Lipoldom, ki je, kakor J. Onderka sam prizna, A. Kavčičevih 8000 gld. bolnici rudniške bratovščine namenil. Kaj tacega trditi je nespametno in zopet si ne morem kaj, da vprašam, je li vreden tak človek zaupanja volilcev, če mu noben izgovor nij odveč, če ga celo sram nij na račun drugega odbornika se hvalisati pred svetom s predlogi, posredovanji in nasveti, katerih on nij nikdar stavil, katerih staviti se on še celo podstopil nij, ker bi se na ta način postavil v protivje svojemu „verhnemu rudniškemu svétniku“ — da bi pa kaj tacega mogoče bilo, zato bi trebalo ljudij druge krvi, ne pa J. Onderkove.

Smešno je, kar J. Onderka odgovarja na mojo trditev, ka on nij vreden zaupanja Idrijčanov, ker vedno skrbi, da mestu stroške napravlja, kajti, ko je bil on načelnik cestnega odbora, hotel je z vso silo in zvižčnostjo doseči da bi mestna županija morala cesto po Nikovi do mostu popravljati, akoravno sam dobro vé, da je rud. direkcija sama zavezana to storiti. J. Onderka pravi, da je razdelitev ceste na podlagi davščine izvršil, in da je to razdelitev potrdil prejšnji — narodni — deželni odbor vzlic protestu idrijskega občinskega urada. Ako človek hoče izgovor dobiti — ima ga lahko takoj, in da je J. Onderka v zvižčah posebno izurjen, da se skuša iz vsake sitnosti kakor jegulja izmuzati, da pri takih prilikah še posebno rad zajaha konja samohvale, da bi omamil verna ušesa in si razširil „čudni“ krog svojih boré-čestilcev in si s takimi pripomočki — hilf was helfen kann — dresiral kakega novega kimovca, da bi pel hosano možu sladkih besed in publih obljub, no to smo vedeli uže kedaj — in baš tako uganil jo je sedaj.

Se ve da za nekatere gospode se ne delajo nobena „pisma“, — in kaj se briga J. Onderka za ministerski ukaz od 25. majnika 1851. l. št. 7139, kaj mu je mar za zapisnik oziroma pogodbo mej c. kr. rudniškim uradom in mestom Idrijo od 19. maja leta 1852, vsled katerega se je c. kr. rud. direkcija zavezala cesto po Nikovi do mostu popravljati. — Da bi se ne bilo to pismo za čas družih gospodarjev v mestnem odboru na nerazumljiv način iz arhiva izgubilo, ali bolje, da ne bi bilo to „skrivnostno“ iz pisarne izginilo — ej! verjemite mi, tudi prejšnji narodni deželni odbor bil bi pokazal vrata J. Onderkovej razdelitvi

ceste, in posvetil bi bil možu pod nos, naj bere, prej ko se pripravi mestu, katerega odbornik je bil, nakladati nova bremena, kajti ne morem si misliti, da bi J. Onderka ne bil vedel uže prej za tisti „akt“, — ali poskusi, si je mislil, morda se ne bode nihče odborikov spomnil, da je kedaj bilo „tisto pismo“ v arhivu občinskem, in če se mi posreči, če ne pridejo na sled mojim nakanom — znam eraru koristiti, — ker ga odkrižam dolžnosti, popravljati tisto cesto, — in plačilo bode uže prišlo v kakršnej podobi si koli bodi.

Sedaj pa, ko smo po odločnem zahtevanju prišli do zapisnika od 19. majnika 1852 leta, in ker vemo, kaj velevala § 16 cestne postave od 5. marca 1873, imamo tudi mi upanje, da bode sedanji **nenarodni** deželni odbor zavrgel, kar je prejšnji narodni potrdil, ker nam nij bilo mogoče dotičnega dokumenta predložiti, ki bi bil J. Onderku razdelitev ceste prečrtal, kakor zasluži, i podučil poduka potrebnega moža, da pravičen, pamenten več človek ne ravna z razdelitvijo ceste kar tako tje v en dan kakor se mu ravno poljubi.

Na mojo trditev, da je tudi on kriv, da ga nij več mej rudarji **moža** g. Ambroža, ki je bil pravičen in odkritosrčen prijatelj ubozega delavca, odgovarja J. Onderka „da nij res, da je on odstranil rudniškega upravitelja g. Ambroža“. — Kedaj sem pa jaz kaj takega trdil? — Kedaj bi le prišlo živemu Idričanu na misel da J. Onderka more ces. kr. rud. uradnike meni nič, tebi nič odstranjevati? — Ha! da bi imel J. Onderka toliko moči, potem bi moral kmalu marsikdo v Idriji spraviti culico in vandrat črez meje idrijskega mesta, kakor social-demokrati tam gori v blaženem rajhu, kjer se pa sicer razen vsemogočnega Bismarka nahaja še cel kontingent tistih skrivnih špicelnov in lizunov, katerih moč navadno nij večja, kakor ovaditi človeka, da ga potem spremlja „kompetentna“ roka, da ga potem „kompetenten urad“ pošlje v „eksil“, bodi si zaslužen ali nezaslužen.

Prišedši na g. dr. Jenkota, pravi J. Onderka, da je neistinito, da je moral dr. Jenko vsled njegovih in Lipoldovih intrig Idrijo zapustiti.

Aj, aj, možje! da bi se ne poznali, bi bilo morda mogoče nas preslepiti s tem, da so „mnoge pritožbe in službeni prestopki — na koje pa jaz (J. O.) nijsem imel upliva“ — dr. Jenkota odpravile iz Idrije. —

Celih **pet** pritožeb, katere so slehernemu Idričanu znane, o katerih se ve, da so jih dotičniki s teškim srcem podpisali, so zbornali skupaj tisti gotovi dr. Jenkovi sovražniki, katerim je bil dr. Jenko trn v peti, ker je bil mož samostojen, ker se nij dal komandirati v rečeh, katerih njemu nasprotna koterija še razumela nij.

Ako je J. Onderka še toliko let v Idriji, ako se še tako trudi oprati svoje brezštevne krivice, katere je napravil v Idriji, ako bi se J. Onderka na stare dni še celo poboljšal in pokoro delati hotel — tega kar je dr. Jenko v Idriji doživel, tega J. Onderka nikdar ne bode. — Nikdar ne bodo rudarji od hiše do hiše hodili podpisov nabirat za prošnjo do presvitlega cesarja, naj J. Onderka še ostane v Idriji, ako bi počil v našem mesta glas, da je odlaziti J. Onderku iz Idrije. — Taka prošnja za dr. Jenkota bila pa je podpisana od več kot **2000** prebivalcev idrijskih. Nikdar se ne

bode J. Onderku izročila krasna adresa idrijskih prebivalcev, kakor jo je dobil dr. Jenko dne 1. oktobra 1876 z ravno tolikimi podpisi. — Ne bode je solzice v očesu, kadar bode J. Onderka spravljaj svojo ropotijo, da gre kam drugam „v mir in pokoj.“ — Nikdar se ne bodo Idričani obračali na J. Onderko, da bi jim hodil kot strokovnjak reševati teška vprašanja — dr. Jenko pa se še sedaj telegrafično pozivlja v Idrijo, toliko zaupanje si je blagi mož pridobil mej hvaležnimi Idričani. — In g. dr. Jenko bil je uradnik, kakor J. Onderka, in kakor jih je toliko c. k. rudniških uradnikov v Idriji, in vendar se o nikomur toliko ne govori, kakor o J. Onderku. — Zakaj? Zato, ker se ta človek — edini izmed vseh uradnikov v Idriji vpenja, da bi igral v Idriji prvo politično rolo, i da bi — tej lastnosti kot diktator v Idriji, diktiral vsem volilcem, kako da imajo voliti, bodi si v mestni odbor, za deželni ali državni zbor.

Jaz sem svoje odprto pismo adresiral na idrijske državnoborske volilce, zato ker so ti možje — možje veljave! ker njihov glas dosta izdaja pri družih ljudeh. In v svojej „pravdi“ z J. Onderkom sem jim hotel dokazati, da J. Onderka nij vreden, da se verjame njegovim sladkim zapeljivim besedam, kajti J. Onderka nema nič, in kar se dá tistim, ki gredo z njim „durch dick und dünn“, to ne gre iz njegovega žepa — kar ima erar za prodati, mora prodati temu ali onemu, samo da plača. —

Do sedaj so bile v „gradu“ tiste osode polne črne bukve, v katerih so vpisani vsi, ki so pri zadnjih občinskih volitvah narodno volili — tja se je šlo pogledat, kadar je prišel kateri od omenjenih volilcev kaj kupiti od erara, — tam iskal se je uzrok, da se sinu národnega očeta nij dalo kruha pri c. kr. rudniku — ali časi se boljšajo, in ako se je na Slovenskem storil tak velikanski korak, da smo zmagali pri zadnjih državnoborskih volitvah, če je poštna narodna politična ideja premenila vse kroge, nó nadejati se je, da se oglasi tudi v prsih naših spoštovanih mestjanov in rudarjev glas, jim velevaljoč: Če ste državljani, če so za vas postave in ustava ravno tako, kakor za kakega družega, potem vam nij potreba krivega proroka poslušati, potem vam nij potreba se komandirati dati, da volite istega, ki si ga je J. Onderkova „bistra“ glava izbrala. —

J. Onderka naj se drži svojega poklica, svoje službe, za katero je presneto mastno plačan — J. Onderka naj ravna svoje plane, nadzoruje in vodi zidanja — mi pa držimo se vsak svojega poklica in kadar pride čas volitev, ne dajmo si diktirati od J. Onderke, kedo je našega zaupanja vreden, koga naj volimo; za nás so postave, kakor za koga družega in če potrebujemo kakega svéta — predragi! prebrisanejših, umnejših, odkritosrčnejših, za blagor Idrije, za prosveto revnih rudarjev vnetejših mož ne manjka mej nami Slovenci — nam nij treba biti slugam moravskega renegata. —

V Idriji 5. septembra 1879.

Valentin Treven, župan.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 10. septembra.

Cesar je bil pri narodnej veselici v Lincu 7. t. m. od prebivalstva in oblastnj sijajno sprejet in je izrazil svoje veselje nad

lojalnostjo ljudstva. Ogledavši razstavo in več javnih zavodov odpeljal se je zvečer v Išč. Političnega pri vsem nij bilo skoro nič.

Grofu **Taafeju** očitajo češki listi, da ne politikuje dobro, če vedno le samo pri ustavovercih za zaupanje prosjači. Če hoče, da se bode verovalo, da mu je res za spravo in porazumljenje mej narodi, naj ne dela tako, kakor da ne bi brez priglase ustavoverne stranke niti živeti mogel. Nazadnje bode odgospodarivša ustavoverna stranka sama mislila, da je Bog ve kako mogočna in mnogo neodločnikov, ki bi sicer s Taafejevo vlado glasovali, bode ostalo v opoziciji.

Avstrijska vojska je uže prestopila mejo v sandžak **Novi pazar**. Kakor se poroča, so avstrijski vojaki dne 8. t. m. odrinili od Čajnice pod poveljstvom generalmajorja Killič-a. Vojvoda Württemberg je s polkovnikom Alborjem spremljeval avstrijsko vojsko do hana Kovač. Kot avant-garda je bil jeden bataljon 44. polka nadvojvode Albrehta; v desnej stranskej koloni je bil 25. lovski bataljon, v levej jedna kompanija Albrechtovega polka, v sredi pak so marširali ostali oddeli Albrechtovega polka, dve gorski bateriji in 41. polk. Pot po strmih stezah v goro je bil neizrekljivo težaven; pota so naši vojaci samo deloma popravili. Zemlja je povsem poraščena s smeretjem, deloma je tudi prvotni gozd. Na mnogih krajéh se je opazilo, da je gozd gorel, ljudij domačinov nij bilo videti. Poročila iz Tašlidže so ugodna; turške straže v Gozdu so čuvajnice pri dohodu naših čet zapustile. Na potu v Tašlidžo leže 3 karavle, v katerih vsakej je 30 turških vojakov. V Tašlidži je 1200 mož turške posadke.

Iz Rogatice pak se telegrafira: Vzhodno na Romanji-planini se je poleg ceste užgal gozd. Mogoče, da bode to občenje za nekaj časa pretrgalo in se ne bode moglo vojakov doposlati.

Najnovejši telegram poroča 9. septembra: Vojvoda Württemberg poroča iz Čajnice: General Obadič je prestopil 8. sept. ob 2. uri popoldne s celo kolono Uvač, zasel Triboj in pomaknil ostanek družih kolon do Banje. Vmarširanje je bilo povsem mirno. Turška vojska je našo pozdravljala in ostala v svojih dislokacijah. Kolona generalmajorja Killiča je prišla denes brez upora do Kotline. Turške straže so bile povsod odmarširale. Pri generalu Killiču je bilo poslanstvo iz Plevlje z miroljubivimi zagotovili.

Vnanje države.

Katastrofa v **Afganistanu**, ki se zdaj tudi oficijalno popolnoma potrjuje, je Angleže silno razburila, ter vsi listi njihovi zahtevajo ostro in hitro kaznovanje Afganistancev. O tej angleškej novej nesreči se še poroča: Trije uporni afganistanski polki so zapustili Kabul, a ne ve se, kam so se napotili. Uporniki so umorili vso Cavagnarijevo vojno družino, samo 9 vojakov je ubegnilo, ki so k sreči zunaj mesta kosili travo. Celo mesto se je bilo uprlu zoper Angleže. V onem polku, ki so se prvi uprli, so bili sami Herati; emir jih je uže davno preje hotel poslati v Turkestan, a nijso hoteli iti. Podkralj indijski je odpotoval v Pejvar-sotesko. Angleži so poslali vse vojne čete iz Pišina v Kandahar, da se to mesto zasede.

Iz **Pariza** ss javlja, da je zoper Ferryjevo naučno zakonsko osnovo vstal tudi sloveči učenjak Littré, kateri naglaša, da je velika večina katoliške vere in da ima glava vsake družine pravico, pošiljati otroke v kakršno šolo hoče. To da terja prava in cela svoboda. Ker je Littré sicer antiklerikalec, ima njega glas v tem smislu tem večjo važnost.

Shod **nemškega** cesarja z ruskim v ruskem mestecu Aleksandrovu je še vedno predmet članom nemških, ruskih, angleških in francoskih listov. Nemci ne vedó kaj bi rekli. Čuje se, da ta shod celó Bismarku nij bil po volji.

„Nord. Allg. Ztg.“ pak se zopet huduje, da ruski listi po Aleksandrovschem shodu še zmirom neprijazno o nemškem državnem kanclarji in proti Nemčiji pišejo. — Nemci se

repenčijo kakor otroci, ki materi tožijo bratca, da „zmirom nagaja.“

Dopisi.

? **Iz Ljubljane** 10. sept. [Izviren dopis.] („Laibacher Liedertafel“; „slučajnosti“ tukajšnjega uradnega lista.) Mimo gredeč je enkrat „Slovenski Narod“ uže omenil, ka se je tukaj osnovalo novo pevsko društvo z nemškim imenom „Laibacher Liedertafel“ ali karakterom mejnarodnjaštva. Udje tega zbora so samo bivši filharmonikarji, ter so dali doslej uže 3 koncerte z vstopnino. Pri prvem koncertu se značaj „internacionalnosti“ nij kaj odlikoval, kajti slovenske pesni so bile v jako čudnej manjini proti nemškim. Opozorili smo tačas na to — nedostatnost, in z zadovoljstvom moramo denes konstatirati, ka se je v koncertu minole sobote óna razmera zdato izboljšala.

„Laibacher Liedertafel“ poje nemške in slovenske pesni, te zadnje tudi v lokalu, kakor je tukajšnja kazina, kjer je bila doslej slovenska pesen prepovedana. To samo na sebi je dobro znamenje, in moralo bi se bilo zgoditi davno prej. Ker so bili osobito v zadnjem času prostori tukajšnje kazine večinom prazni ob veselicah, ki so se notri vršile, prisiljen sem posebno jaz k sklepu: da se je kazinski vrt malo dá ne napolnil z gosti zadnjo soboto, to pospešile so slovenske pesni, ki so stale na programu koncerta.

Pevci „Laibacher Liedertafel“ svojo stvar — naj rečem, dobro izvršivajo v obče; se ve da človek poslušajoč ne sme pred očmi imeti, ka so bili preje kot dovršeni pevci v filharmoničnem društvu, sicer postane ta sodba jako bolj negativna. Vsekako naj društvo na program ne postavlja toliko časa tacihi skladeb, kakor je Hajdrihova „Adrijansko morje“, dokler si posamnih glasov ne okrepi, osobito pak okrepi drugi bas, ki ga nij bilo kar nič čuti. „Adrijansko morje“ je Hajdrihov spomenik, zahteva prvič krepkega zbora najmanj 60 pevcev, potem pak tudi popolnem lepega muzikaličnega izraza in najfinejega nunsiranja.

Dobro znamenje je tedaj, da se je iz nemških krogov osnovalo društvo, ki neguje tudi slovensko pesen, in uže to je pridobilo društvu našo naklonjenost. Sicer nas s sumom nãvdaje jedna prikazen, in ta je profesor Heinrich kot pokrovitelj novega internacionalnega pevskega zbora. Kaj hoče urnemški možanec doseči in kaj spet namerava?

Tevtonska tetka, uradna in zmirom brez-taktna „Laibacher Zeitung“, ki ima zdaj uže predolgo „ohcet“ in postaje bolj in bolj srborita zategadelj, torej ta tetka je spoznala tudi pri tej prilici, ko govori o zadnjem koncertu v kazini, za dobro, udrihniti po Slovenstvu. Njej se žali prav globoko v svoje črvivo truplo to, da so se pele soboto v kazini tudi slovenske pesni, in da so ljudje baš tem pesnim najbolj ploskali in so se morale ponavljati baš slovenske pesni; pa pravi: ein grosser Theil der Piecen musste wiederholt werden, und zwar, wie diess der launige Zufall im Leben mitunter schon fñgt, sonderbarerweise just alle gerade Nummern.“ „Alle gerade Nummern“ pak so bile slovenske. Tetka Supppanschtscheva, nekaj ti zdaj povem na tvoje germansko dolgo uho: Trd Nemec, ki je pri koncertu sedel poleg mene in ki ne razume ni besede slovenske, mi je dejal: „slovanske pesni mi bolj dopadajo

nego nemške, ker imajo milejši značaj v sebi.“ To se ve, to je bil Nemec ne — renegat. Tetki se pak to „sonderbar“ zdi! Jaz pak rečem, da je to jako „sonderbar“ da si upa uradni list zabavljati na pesniške proizvode ónega naroda, od čegar žuljev in krvavih ru-beženskih krajariev si on pase svoje malo-vredno življenje. Kedaj pridemo vendar v svo-jej deželi tako daleč, da ne bodo od našega naroda davka plačani švabski ali pošvabljeni žurnalisti insultirali ta isti naš narod!

Iz Cerknice 9. sept. [Izv. dopis.] Slavnostna beseda v Cerknici 8. t. m. se je veličastno vršila. Odlični program in krasno vreme privabila sta toliko gospóde iz bližnje okolice in celó iz daljših krajev, iz Gorice, Bistrice, Ribnice, Ljubljane in dr., da so bili vsi prostori obsežne g. Milavčeve hiše še veliko premajheni.

Precizni in vse skozi dovršeni arrangement se je splošno priznaval. Izgleden red je vladal. Slavnostni odbor pod vodstvom neumorno skrbnega g. Franc Grbića in g. Kraševica sme ponosen biti!

Posamezne točke programa navdušile in iznenadile so občinstvo. Beseda v proslavljenje cerkniške čitalnice se mora šteti mej najlepše, kar se jih je na Slovenskem do sedaj priredilo. — Udeležencem ostane dolgo v spominu, gotovo ostane tudi v pametovanji domačih. Vsi gostje so bili „dobro došli“. Zlasti „Sokol“ bil je odlikovan. Vrli Cerkničanje so „Sokole“ gostoljubno sprejeli in vsestransko so za nje skrbeli.

Popoludanski izlet na suho jezero bil je prav mikaven.

Toliko le v naglosti.

Iz Maribora 8. sept. [Izv. dopis.] Dne 2. sept. t. l. so zborovali učitelji okrajev Maribor, sv. Lenart in Slov. Bistrica v Mariboru. Ob 8. uri je c. kr. šolski nadzornik, g. Fr. Robič s presrečnim pozdravom vsem navzočnim sejo odprl. Za svojega namestnika je imenoval g. Josip Tribnika, nadučitelja v Slivnici, za zapisnikarja sta pa bila „per acclamationem“ izvoljena g. Reich in g. Rompost. Ko so se prečitali nekateri odloki deželnega šolskega sveta, poroča g. predsednik, kaj je pri nadzorovanji šol dobrega in pomanjkljivega zapazil, ter v obče pripozna, da se je tudi v tem letu marsikaj na bolje obrnilo. Govoreč o posameznih predmetih, pred vsem naglašja skrbno in neutrudljivo gojenje jezika. Smoter jezikoslovnega poduka je, da si učenci osvojé književni jezik, najbolje sredstvo v dosego tega cilja je pa mej drugim pravilno in čisto govorjenje učiteljevo. Zato vsem prav gorko na srce polaga, da se skrbno učé in urijo v jeziku, ter da se pri poduku izključljivo pismenega jezika poslužujejo. Nadalje opozoruje zbornico, da ljudska šola néma samo namena bistriti um, temveč da ima še drugo, ne manj važno nalogo, namreč mladino odgojevati. Prva odgoja se začne v domačej hiši, in šola bi imela pričeto delo samo nadaljevati, pa dandanes je domača izreja dostikrat slaba, tu in tam šolskej celo nasprotujoča. Pa tudi v takih slučajih mora šola vse storiti, kar je v njenih močeh, da zamujeno in pokvarjeno kolikor mogoče popravi. Zato je neobhodno potrebno, da je učitelj dosti izobražen, in da je vse njegovo življenje brezmadežno in izgledno. Ako vidijo učenci pred soboj živi izgled, se nehoté tudi po njem ravnaajo. Nasprotno pa je najlepší in najblažji poduk mrtev, ter malo

upljiva na odgojo, ako se življenje in nauk učiteljev popolnem ne zlagata.

Za njim je g. Hansel, adjunkt na vino-gradskej šoli, razlagal, kako važno je za polje-delca, poznati tvarine, iz katerih je sestavljena zemlja, koja ima obdelovati. Gospa Aufrecht in g. Jager sta kazala način, po katerem se učenci dadé hitrega računenja na pamet privaditi. G. Majcen je sè svojim učilnim poskusom iz nazornega poduka zbornico prav zadovoljil. Njegovo neprisiljeno vedenje, čista in lepoglasna slovenščina je vsem dopadla. — Popoludne je prišel prvi na vrsto najvažnejši predmet dnevnega reda, namreč potrebna edinost v poduku na večrazrednih šolah. Sreča, da se je za poročevalca izbral mož, kakršén je g. A. Serbec, nadučitelj v Studencih. V svojej precej obširnej razpravi je ta predmet tako temeljito in vsestransko obravnaval, da ga je vse z veseljem in pazljivostjo poslušalo. Zlate so bile njegove besede, in želeti je, da bi padle na rodovitna tla. Ko so bile tudi druge točke rešene, se vsi navzočni g. predsedniku zahvalijo, da je zborovanje s toliko odličnostjo vodil, na kar se seja ob 6. zvečer sklene.

Z Goriškega 5. septembra. [Izv. dop.] Šolska postava za Goriško se je tako spremenila, da se ne razdele več občine v tri plačilne vrste, ampak učitelji so po tej postavi uvrsteni v tri plačilne vrste. Vsled te postave so razvrsteni učitelji goriškega šolskega okraja tako-le: V I. plačilno vrsto gg.: Jug v Solkanu, Setničar v Ajdovščini, Vogrič v Kanalu. V II. plačilno vrsto gg.: Poniž v Rífenbergu, Švara v Podgori, Komavec v Št. Andreži, Draščak v Vertojbi, Kancler v Črničah, Križman v Dornbergu, Strnad v Kam-njah, Baiec v Renčah, Vodopivec v Ročinji, Čopi v Šmartnem, gospodična Bavcon v Renčah, gospa Krstnik v Črničah. Vsi drugi učitelji in učiteljice so uvrsteni v III. plačilno vrsto. V sežanskem okraju: V I. plačno vrsto gg.: Cvek in Anton Leban v Sežani. V II. plačilno vrsto gg.: Hrovatin v Nabrežini, Trampuž v Kostanjevici, Benigar v Tomaju. Ostali učitelji in učiteljice pa v III. vrsto. Voditelji šol dobijo po postavi od 4. marca 1879 opravilne doklade: jednorazrednice = 30 gold., dvorazrednice = 50 gold., trirazrednice = 75 gold., štirirazrednice = 100 gold. Pomočnim učiteljem dovoli šolski svét primerne nagrade. Pomočne učiteljice za ročna dela, ki učijo skozi celo šolsko leto, dobé 60 gld., óne, ki tako ne učijo, dobijo manj.

Domače stvari.

— (Sè strehe padel.) Gosp. Gotthard Noll, kleparski pomočnik v Ljubljani, brat znanega slovenskega opernega pevca in bivšega igralca dramatičnega društva g. Josipa Nollija in brat kleparskega mojstra g. Srečko Nollija, pri katerem je delal, imel je predvčeranjem veliko nesrečo. Ko je popravljaj streho na kapelici prisilne delavnice pod Ljubljano, izpoddrsnilo mu je in padel je z viška na tla. Hudo poškodovanega so precej prenesli v civilno bolnico. Levo roko je imel tako razdrobljeno, da so mu jo zdravniki morali pod ramenom odrezati. Zlomljena mu je pa tudi desnica, poškodovana nekoliko glava in jedna noga. Vendar je vse upanje, da umrl ne bode.

— (Črnogorski knez) se bode, kakor v dunajskih listih beremo denes 11. sept. z brzovlakom po južnej železnici z Dunaja do Trsta peljal, da se vrne v Cetinje.

— (Javno telovadbo) z godbo in plesom napravi v nedeljo 14. septembra ob 3 1/2 uri popoldne telovadno društvo „Sokol“ na vrtu Kozlerjeve pivovarne na korist pogo-relcem okolice ljubljanske. Program priob-čimo prihodnjič.

— (Živinski semenj) v Ljubljani je bil včeraj slab. Živine in konj je bilo malo prignanih, a tudi kupca nij bilo. Ljudij pa je bilo prilično dosti prišlo.

— (Ponarejeni denarji.) Na nem-škem Štajerskem so našli društvo ponareje-valcev srebrnih goldinarjev, litih iz svinca in cina. Tacih tolarjev je tudi po Slovenskem uže nekaj raztrosenih bilo. Poznajo se lahko, ker nájajo srebrnega žvenka in ob vnanjem robu okolo in okolo krožine nič vpisa „viribus unitis“.

— (Policaju glavo razbil) je znani goriški razsajalec Peter Buifon v nedeljo po noči. Okna je razbijal, nesramno klet, ter v pijanosti usmiljene sestre, varhinje zapuščenih deklic, grdo žalil. Policaja sta ga sledila, a potepin zgrabi velik kamen ter ga zažene v glavo jednemu policaju, tako, da se je revež v nezavesti zgrudil na tla; mej tem je falot pete odnesel, pa ga uže dohiti sodnijska roka.

Razne vesti.

* (Zoper hudo vreme zvoniti) je tudi pri nas še jedna ónih starih šeg, katera bi se smela uže jedenkrat opustiti, kajti baš ta navada je zakrivila uže mnogo mnogo ne-sreč. Tako je v vasi Maurn na Tirolskem óné 16. avgusta udarila strela ravno v zvonik, ko je cerkvenik z zvonjenjem hudo uro razganjal. Strela je zadela cerkvenika, njega sestro in še dva otroka, ki sta bila tudi v cerkvi; si-cer je vse samo omotila strela, ali to je le slučaj, kajti zgodilo bi se jim lahko kaj huj-šega.

* (Grozovit čin) so poročá, sicer ne-jasno, magjarskemu listu: Pri vasi Csakany je zažgal nekdo nastiljo; pastirji so prišli po-žar gledat, ali tedaj pride neki mož in ukaže jednemu pastirčku, ka mora drugzga 8 let starega pastirčka pahiti v žrjavico. To se je zgodilo in deček se je tako opekel, da je v malo dneh umrl.

* (Turško z Magjarskega.) Iz zem-plinskega komiteta na Ogerskem poročá se sledeča strahovita dogodba: Neki vaščan je prodal svoj mali travnik svojemu sosedu judu, ali je vse jedno še šel na isti travnik kosit otavo. Novi lastnik, jud, to izvedši, je šel na travnik, ter mu ukazal, naj gre takoj proč in opusti delo. Ali ker kmet nij ubogal, postavi se jud na mesto, kjer je kmet kosil, rekoč mu: na, zdaj pa le udari! No, kmetu nij bilo treba to dvakrat reči, vzdigne koso in mahne tako juda za vratom, da je mahom judu na tla — glava odletela.

* (Zoper jude.) „Der Sieg des Juden-tums über das Germanentum“, pod tem na-slovom je izšla pred malimi tedni v Brnu knjiga, katere se denes uže deveta izdaja iz-pošilja. V tej knjigi, ki jo je spisal znani nem-ški publicist W. Marr, najdemo zopet enkrat o židovstvu rečeno izredno ostro a povsem pra-vično besedo. Da je W. Marr se svojo knjigo „v črno piko“ zadel, priča tudi molčanje se-mistično-liberalnih časnikov o njej. Cena jej je 60 kr.

Poslano.

Častiti gosp. urednik!

Blagovolite nasledne vrstice v Vaš cenjeni list sprejeti.

V „Slov. Narodu“ od 5. t. m. neki K. V. tukajšne prebivalce silno pomiluje, ker rudni-ška zdravnik kot neslovenca z vbogim ljudstvom gerdo ravnaajo! Najbolj pa mu je moja malenkost pri sercu, ker nisim slovenec, ter se mu zdi nemogoče, da bi nemški zdrav-

nik mogel bolnega slovenca pravilno zdraviti. V tej silno važnej stvari je menda dober mož več, nego z 10 drugimi možmi govoril — in vsi ti bili so zoper mene. Pozabil pa je ta človekaljubni mož, da zdravnik leto in dan domače vbožičke, kakor tudi vbožičke iz oko-lice brezplačno zdravi, pa zato tudi nobene zahvale nimata. Ali je to moja največja pre-greha, da nisim, ko sem pred letom v Idrijo prišel, slovenski razumel? Naj me K. V. čerai kakor hoče, ljudstvo me je vendar lepo spre-jemalo in z menoj nemški govorilo (? Ur.); če sem pa kakega naletel, da nemščine ni bil zmožen, berš je bil tudi tak zraven, ki je vse raztolmačil. Nezanje slovenskega je-zika mi še ni nihče očital. V mojo in K. V. tolažbo pa naj bo, da vsled tega se vbogimu ljudstvu v Idriji še nobena škoda zgodila ni. (? Ur.) Besede: „Ich brauche die slov. Sprache“ itd. izjavim kot laž. — Služil sem čez leto pri čisto slavjanskemu polku v Bozni kot nadzdrav-nik, in naučil sem se slavjanskega jezika vsaj toliko, da le redkoma potrebujem tolmača v mojem poslovanju; in ker je znanje sloven-skega jezika meni le v korist, zato si tudi prizadevam, da si ga bodem polagoma naučil. V Idriji 8. septembra 1879.

Dr. Baaz.

Pristavek uredništva: Ni našemu dopisniku niti nam nij bilo do tega, osebe gosp. dr. Baaza dotakniti se. Nam je le za princip! Za mesto zdravnika v sloven-skeji Idriji je (da ne omenjamo več krivično in le zaradi svoje narodnosti od prejšnje vlade prognanega Slovenca dr. Jenka) kompe-tiral tudi dvakrat zaporedom Slovenec dr. Kopše, a pod Lasserjem tega mesta na slovenskeji zemlji samo zaradi tega nij dobil, ker je bil Slovenec in se je moral potem izseliti iz domovine in iz Avstrije ven! Mi le privoščimo nemškemu doktorjem najboljšo službo doma mej Nemci, naše domačine, ki so vsaj toliko sposobni kot Nemci, če ne bolj, pa naj puščajo nam doma.

Listnica opravištva. Gospod F. O. v Celovcu: Sedaj je plačano do 31. oktobra t. l.

Umrli v Ljubljani.

5. septembra: Ernestina grofica Bolza, stotni-kova soproga, 39 let, na Francem nabrežji št. 11, za slabostjo. — Janez Anderwald, hišni posestnik in kovač, 81 let, v rožnih ulicah št. 27, za starostjo.

7. septembra: Pavla Breskvar, črevljarka hči, 3 mes., v Vegovih ulicah št. 9, za katarom v črevesu. — Antonija Regali, hišnega posestnika in mizarja žena, 40 let, na sv. Petra cesti št. 21, za pljučno tu-berkulozo. — Simon Jama, hlapec, 69 let, v Kravjej dolini št. 11, za marazmom. — France Slabec, hiš-nega posestnika sin, 24 let, na poljanskej cesti št. 48, za alkoholizmom.

8. septembra: Simon Prevec, pisar, 87 let, v kravjej dolini št. 11, za drisko.

9. septembra: Janez Dežman, fabriške delavke sin, 1 1/2 mes., ulice na grad št. 6, za božjastjo.

V deželnej bolnici:
5. septembra: Ivana Majdič, dekle hči, 15 dni.
— Martin Žugelj, črevljark, 26 let, za pljučno tuber-kulozo.

6. septembra: Martin Mevec, gostač, 66 let.

Tuji.

10. septembra:

Evropa: Nussa iz Trsta. — Plesche iz Prage.

— Gozani iz Litije.

Pri slova: Burszky iz Pešte. — Schmidt iz

27 let star, kateri je skozi 10 let mnoge upravnike zvedel, in tudi predpisano skrajno dobro konal, išče stanovine službe v obliži slovenske ali nem-ške kronovine. Pomde naj se pošjo opravištva „Slovenskega Naroda“. (410—3)

ONOTER,

Roditelji! Oskrbniki!

Pri meni podpisanem dobite vsake velikosti in mére

obleke za dijake.

Tudi raznotere

obleke za otroke

prodajem jako v ceno.

M. Neumann,

v Ljubljani, v Lukman-ovej hiši.

(414—4)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

Dunaja. — Lavrič iz Trsta. — Wagner iz Dunaja.

— Fischer iz Loke. Pri Mateti: Klinger iz Dunaja. — Püchl, Klarman, Fink, Zeiler iz Grada. — Rizoli iz Ko-čevja. — Lustig iz Dunaja.

Pri avstrijskem cesarji: Hočevar iz Lo-gateca. — Hirschman iz Celovca.

Loterijne srečke.

V Trstu 6. septembra: 42. 36. 68. 56. 69.

V Linci 6. septembra: 38. 7. 39. 72. 35.

Tržne cene

v Ljubljani 10. septembra t. l.

Pšenica hektoliter 8 gld. 77 kr.; — rež 5 gld. 20 kr.; — ječmen 4 gld. 55 kr.; — oves 2 gld. 93 kr.; — ajda 5 gld. 40 kr.; — prosó 4 gld. 39 kr.; — koruza 5 gld. — kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 86 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 86 kr.; mast — gld. 74 kr.; — špeh frišen — gld. 56 kr.; špeh pvojen — gld. 60 kr.; — jajce po 2 kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 58 kr.; — teletnine 56 kr.; — svinjsko meso 60 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 51 kr.; — slame 1 gld. 25 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 7 gld. — kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Dunajska borza 10. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld. 50	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68	"
Zlata renta	79	" 80
1860 drž. posojilo	123	" 20
Akcije narodne banke	821	"
Kreditne akcije	255	" 40
London	117	" 80
Srebro	—	"
Napol.	9	" 34
C. kr. cekini	5	" 60
Državne marke	57	" 75

Ne modérno, ampak istinito prísérno za-hvalo izrekam vsem ónim blagim prijateljem itd., koji so mojej zdaj v Bogu spijočej so-progi

Antoniji

v tako obilem številu izkazali zadnjo čast pri pokropenji in pri pogrebu, kakor tudi ónim, kateri so tako krasne vence položili na rakev njej v spomin.

V Ljubljani, dné 9. sept. 1879.

Josip Regali,
mizar.

(422)

V Črnomlju se daje

(421—1)

v najem hiša,

v katerej je bila vedno najboljša krčmarija. Pogoji ugodni. — Vzeme se pa tudi kuharica ob jednem natakariču na račun (verrechnende Kellnerin), v službo, katera pa ima biti poštenega značaja in ne čez 40 let stara. Natančneje se izve pri A. P. poste restante v Črnomlju do 1. oktobra t. l.

Za čiščenje in izbolj-šanje vina

najboljše, najhitrejše in najcenejše sredstvo je

prava francoska žolca.

To, kakor tudi prosti navod, kako se rabi, dobi se zmirom z osobnim ali poštnim naročilom pri A. Hartmannu v Ljubljani, v Luka Tav-čarjeveji hiši. (330—15)

Najsijajnejši vspeh zagotavljam. Troški za čiščenje znašajo za vsak hektoliter 4 1/2, kr.